

Målnummer:	Ö1710-16	Avdelning:	1
Domsnummer:			
Avgörandedatum:	2017-04-18		
Rubrik:	Skuldsanering. Att en borgenär inte har anmält sin fordran inom kungjord tidsfrist medför inte att den prekluderas. Gälldenären är fullt ut betalningsskyldig för sina skulder till dess skuldsaneringsbeslutet har fått laga kraft.		
Lagrum:	19 §, 28 § och 47 § skuldsaneringslagen (2016:675)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• NJA 2008 s. 255• NJA 2015 s. 862• NJA 2016 s. 844		

REFERAT

Kronofogdemyndigheten beviljade den 10 december 2015 skuldsanering för W.K. Av en till beslutet fogad betalningsplan framgick vilka skulder som omfattades av skuldsaneringen och vilket belopp som skulle fördelas mellan borgenärerna.

Malmö tingsrätt

ARS Enterprise AB överklagade Kronofogdemyndighetens beslut i Malmö tingsrätt och yrkade att bolagets fordran skulle tas med i skuldsaneringen och få utdelning i likhet med övriga fordringar. Till grund för sitt överklagande anförde ARS Enterprise att bolaget hade en fordran mot W.K. om 5 632 kr som avsåg lån och som inte hade tagits med i ärendet om skuldsanering.

Tingsrätten (tingsfiskalen Annie Runander) anförde följande i beslut den 8 januari 2016.

Skäl för beslutet

När ett beslut har meddelats om att inleda skuldsanering ska Kronofogdemyndigheten genom en kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar uppmana var och en som har en fordran mot gälldenären att skriftligen anmäla den till Kronofogdemyndigheten. Anmälan ska ha inkommit senast en månad från dagen för kungörelsens publicering, 15 § skuldsaneringslagen (2006:548).

Underlåtenhet från en okänd borgenärs sida att i rätt tid anmäla sin fordran får proklamaeffekt. Detta innebär att fordringen kommer att omfattas av ett eventuellt beslut om skuldsanering, men borgenären får ingen utdelning och kan inte heller senare i något annat sammanhang göra fordringen gällande.

Enligt handlingar från Kronofogdemyndighetens akt publicerades kungörelsen den 26 juni 2015. ARS Enterprise AB anmälde sin fordran i samband med att de kom in med sitt överklagande i ärendet den 16 december 2015. ARS Enterprise AB:s fordran kan vara tvistig och ska i sådant fall inte omfattas av skuldsaneringen. I annat fall omfattas den av skuldsaneringen men ARS Enterprise AB kan inte få någon utdelning på grund av att fordringen anmäldes för sent. På grund av detta ska överklagandet avslås.

Beslut

ARS Enterprise AB:s överklagande avslås.

Hovrätten över Skåne och Blekinge

ARS Enterprise AB överklagade i Hovrätten över Skåne och Blekinge och yrkade att hovrätten skulle besluta att bolagets fordran skulle omfattas av skuldsaneringsbeslutet och få utdelning i likhet med övriga fordringar.

Hovrätten (hovrättslagmannen Cecilia Gilljam, hovrättsrådet Åsa Liljeroth, referent, och tf. hovrättsassessorn Cecilia Andgren) anförde följande i beslut den 18 mars 2016.

Skäl för beslutet

Av 23 § första stycket andra meningen skuldsaneringslagen (2006:548) framgår att gäldenären genom skuldsaneringen befrias från ansvar för betalningen av fordringar som inte är kända i ärendet, om inte fordringen är sådan som avses i 7 § tredje stycket.

Som tingsrätten konstaterat har ARS Enterprise AB:s fordran anmälts först i samband med att bolaget överklagade skuldsaneringsbeslutet. Eftersom fordringen inte heller på annat sätt var känd när Kronofogdemyndigheten fattade beslutet om skuldsanering, omfattas fordringen av den av tingsrätten redovisade proklamaeffekten. ARS Enterprise AB:s överklagande ska därför avslås.

Beslut

Hovrätten avslår överklagandet.

Högsta domstolen

ARS Enterprise AB överklagade hovrättens beslut och yrkade att HD skulle besluta att bolagets fordran skulle omfattas av skuldsaneringen och att domstolen skulle återförvisa målet till Kronofogdemyndigheten för upprättande av en ny betalningsplan.

W.K. förklarade sig inte ha något att anföra.

Av borgenärerna medgav Skatteverket bifall till överklagandet. En enskild borgenär förklarade sig inte ha något att erinra mot ARS Enterprises yrkande, medan en annan enskild borgenär motsatte sig att hovrättens beslut ändrades. Övriga borgenärer yttrade sig inte eller förklarade sig inte ha något att anföra.

HD avgjorde målet efter föredragning.

Föredraganden, justitiesekreteraren Katarina Berglund Siegbahn, föreslog i betänkande följande beslut.

Skäl

Bakgrund och frågan i HD

1-4. Motsvarar i huvudsak punkterna 1-4 i HD:s beslut.

5. Frågan i målet är vid vilken tidpunkt en borgenärs fordran prekluderas enligt skuldsaneringslagen.

Den rättsliga regleringen

6. Motsvarar punkten 6 i HD:s beslut.

7. När skuldsanering beviljas är effekten enligt 47 § skuldsaneringslagen att gäldenären befrias från ansvaret för att betala de kända skulderna som omfattas av skuldsaneringen, i den utsträckning som de sätts ner. Gäldenären befrias även från ansvar för betalningen av skulder som inte är kända i ärendet, om inte fordringen är sådan som avses i 31 §. Om en fordran förblir okänd innebär det alltså att gäldenärens betalningsskyldighet för fordringen upphör helt. Ur borgenärssynpunkt är det förstas därför av stor vikt att få kännedom om ett pågående skuldsaneringsärende.

8. Enligt 19 § ska Kronofogdemyndigheten, när beslut har fattats om att inleda skuldsanering, låta kungöra beslutet i Post- och Inrikes Tidningar. I kungörelsen ska varje borgenär som har en fordran mot gäldenären uppmanas att inom en månad anmäla sin fordran.

9. Det förhållandet att en borgenär underlåter att anmäla sin fordran inom den i kungörelsen angivna tiden innebär dock inte i sig att fordran prekluderas utan det är tillräckligt att skulden över huvud taget är känd i ärendet för att den ska omfattas av skuldsaneringen. Iakttagandet av tidsfristen är således osanktionerat.

10. Frågan är dock om en fordran kan omfattas av skuldsaneringen även om den blir känd först genom att beslutet om skuldsanering överklagas.

11. Ett beslut om skuldsanering kan överklagas enligt 45 §. Av 22 § förvaltningslagen (1986:223) framgår att den som beslutet angår har klagorätt, om beslutet går honom eller henne emot. En person som tillhör kategorin okända borgenärer drabbas av skuldsaneringsens preklusionsverkan och har således klagorätt om beslutet uppmärksammas inom klagotiden (se Hellners och Mellqvist, Skuldsaneringslagen, 1 mars 2013, Zeteo, kommentaren till 29 § i 2006 års lag).

12. Av förarbetena till 2006 års skuldsaneringslag framgår att skälet till att även ett beslut om att bevilja skuldsanering ska kungöras (28 §) är just att en borgenär som av någon anledning har förblivit okänd i ärendet lättare ska kunna uppmärksamma skuldsaneringsbeslutet. Borgenären har då möjlighet att göra sin fordran gällande genom att överklaga beslutet (se prop. 2005/06:124 s. 55).

13. Denna möjlighet är av vikt kanske framförallt för privatpersoner och mindre företagare, som inte kan förväntas ha samma kännedom om pågående skuldsaneringsärenden som t.ex. etablerade kreditgivare. Även om det naturligtvis är önskvärt att borgenärerna gör gällande sina fordringar redan i ärendet hos Kronofogdemyndigheten bör alltså en okänd borgenär ha möjlighet att anmäla sin fordran genom att överklaga ett beslut om beviljande av skuldsanering.

Bedömningen i detta fall

14. ARS har gjort sin fordran gällande genom att överklaga beslutet om skuldsanering. Fordringen är alltså inte prekluderad. Ärendet ska därför lämnas till Kronofogdemyndigheten för erforderlig handläggning.

HD:s avgörande

Med undanröjande av hovrättens beslut lämnar HD målet till Kronofogdemyndigheten för fortsatt handläggning av skuldsaneringsärendet.

HD (justitieråden Stefan Lindskog, Ann-Christine Lindeblad, referent, Dag Mattsson, Mari Heidenborg och Petter Asp) meddelade den 18 april 2017 följande slutliga beslut.

Skäl

Bakgrund och frågan i HD

1. Kronofogdemyndigheten beslutade den 24 juni 2015 att inleda skuldsanering för W.K. Beslutet kungjordes i Post- och Inrikes Tidningar den 26 juni 2015. Eventuella borgenärer uppmanades att anmäla sin fordran inom en månad från dagen för kungörelsen.
2. Den 10 december 2015 beviljade Kronofogdemyndigheten W.K. skuldsanering enligt en betalningsplan som skulle löpa under tre år och sju månader.
3. ARS Enterprise AB överklagade den 16 december 2015 skuldsaneringsbeslutet och uppgav då att bolaget hade en fordran mot W.K. på 5 632 kr. Denna fordran hade inte anmälts och var heller inte på något annat sätt känd i skuldsaneringsärendet.
4. Tingsrätten avslag överklagandet på den grunden att fordran hade anmälts för sent och att den därför omfattades av skuldsaneringens s.k. proklamaeffekt. Även hovrätten har ansett att så är fallet och har avslagit ARS:s överklagande.
5. Frågan i målet är om ARS:s underlåtenhet att anmäla sin fordran inom den tid som angavs i kungörelsen har sådan rättsverkan som domstolarna har antagit.

Den rättsliga regleringen

6. Den 1 november 2016 trädde en ny skuldsaneringslag (2016:675) i kraft. Den ersätter den tidigare skuldsaneringslagen (2006:548) och är tillämplig på skuldsaneringen i målet. I förhållande till 2006 års lag innebär den nya lagen inga förändringar vad gäller den fråga om preklusion som aktualiseras i ärendet.
 7. Enligt 19 § skuldsaneringslagen ska ett beslut om att inleda skuldsanering kungöras. I kungörelsen ska varje borgenär som har en fordran mot gäldenären uppmanas att inom en månad från dagen för kungörelsen anmäla sin fordran (om inte Kronofogdemyndigheten har funnit särskilda skäl att förlänga tidsfristen till två månader). Även ett beslut om att bevilja skuldsanering ska kungöras (28 §).
 8. Verkan av att en skuldsanering beviljas regleras i 47 § skuldsaneringslagen. Gäldenären befrias från betalningsansvaret för de skulder som omfattas av skuldsaneringen, i den utsträckning som skulderna sätts ned. Sådan befrielse inträder också beträffande skulder som inte är kända i skuldsaneringsärendet, om inte skulden är sådan som avses i 31 §, dvs. en skuld som över huvud taget inte kan omfattas av en skuldsanering.
 9. Ett beslut om skuldsanering kan enligt 45 § skuldsaneringslagen överklagas. Den som beslutet angår har rätt att klaga, om beslutet går denne emot (22 § förvaltningslagen, 1986:223). Eftersom en okänd borgenär kan drabbas av skuldsaneringens preklusionsverkan, har denne alltså klagorätt om beslutet uppmärksammas inom klagotiden.
- Gäldenären är fullt ut betalningsskyldig tills beslutet om skuldsanering har fått laga kraft
10. Att en fordran prekluderas innebär att borgenären till gäldenärens förmån avhänds det värde som fordringen representerar. Sådan rättsverkan förutsätter i princip stöd i lag eller avtal (jfr t.ex. NJA 2008 s. 255, som gällde en ideell förenings möjlighet att ansöka om kallelse på okända borgenärer, och NJA 2015 s. 862, som gällde tolkning av en preskriptionsbestämmelse i allmänna bestämmelser för totalentreprenader).

11. I skuldsaneringslagen finns ingen annan bestämmelse om rättsverkan av det ifrågavarande slaget än 47 §. Den verkan av skuldsanering som framgår av denna paragraf är inte knuten till någon särskild tidpunkt i förfarandet. Det innebär att fram tills skuldsaneringsbeslutet har fått laga kraft består även en okänd borgenärs fordran. Om en fordran blir känd först därefter kan den däremot inte göras gällande mot gäldenären annat än om skuldsaneringsbeslutet upphävs, och då från det att detta beslut har fått laga kraft (NJA 2016 s. 844).

12. Kungörelseförfarandena i 19 och 28 §§ skuldsaneringslagen syftar främst till att en borgenär som av någon anledning har förblivit okänd i ärendet lättare ska kunna uppmärksamma skuldsaneringen. Borgenären har då möjlighet att göra sin fordran gällande genom att anmäla den eller genom att överklaga beslutet om att bevilja skuldsanering (se prop. 2005/06:124 s. 55). Underlåtenhet att anmäla fordringen inom den i 19 § föreskrivna fristen är inte förenad med någon rättsverkan.

Bedömningen i detta fall

13. Skuldsaneringsförfarandet är inte avslutat. Det föreligger därför inte något lagakraftvunnet skuldsaneringsbeslut. ARS:s fordran är alltså inte prekluderad.

14. Något hinder mot att ARS gör gällande sin fordran i samband med att skuldsaneringsbeslutet överklagas föreligger inte.

15. Målet bör följaktligen lämnas tillbaka till Kronofogdemyndigheten för fortsatt handläggning.

HD:s avgörande

Med undanröjande av hovrättens beslut lämnar HD målet till Kronofogdemyndigheten för fortsatt handläggning av skuldsaneringsärendet.

HD:s beslut meddelat: den 18 april 2017.

Mål nr: Ö 1710-16.

Lagrum: 19, 28 och 47 §§ skuldsaneringslagen (2016:675).

Rättsfall: NJA 2008 s. 255, NJA 2015 s. 862 och NJA 2016 s. 844.

Sökord: Skuldsanering; Okända borgenärer; Preklusion
